

УДК 360.15.01

**МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
МАШИНОБУДУВАННЯ НА ОСНОВІ ІНТЕГРАЛЬНОГО МЕТОДУ ОЦІНКИ***Лях І.О.*

З'ясовано, що у ході моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу, їхня кількість та широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку. Визначено, що інтегральна оцінка фінансово-економічної діяльності підприємств дає можливість в узагальненому вигляді представити діяльність підприємства на ринку та визначити ефективність його діяльності. Більшість існуючих методики аналізу фінансового стану підприємства показують правдиві результати лише в тих конкретних умовах, для яких вони розроблені. У зв'язку з наявними відмінностями, показники вітчизняних підприємств, які уведені в модель, мають бути з іншими коефіцієнтами. Адже значення цих коефіцієнтів істотно впливає на результати розрахунків і правильність висновків про фінансовий стан підприємства. Розрахований інтегральний показник дозволяє керівникам підприємств швидко та зручно визначити стан фінансово-економічної діяльності на підприємстві, а також прогнозувати значення показників на наступний період і своєчасно вживати заходів для покращення результатів. Зроблено висновок, що для покращення фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування, потрібно на підприємствах машинобудування розробити систему моніторингу фінансово-економічної діяльності, яка буде включати в себе розрахунок та дослідження динаміки наступних груп показників оцінки фінансово-економічного стану.

Ключові слова: оптимізація, моніторинг, інтегральний метод, оцінка, фінансово-економічна діяльність.

У забезпеченні ефективних форм господарювання на вітчизняних підприємствах досить вагому роль відіграє моніторинг фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, які впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових управлінських рішень. Для розробки системи моніторингу фінансово-економічної діяльності важливе значення має аналіз та оцінка, які використовують весь комплекс економічної інформації, носять оперативний характер і дають можливість реально оцінити стан справ на підприємстві.

Дослідженню питання фінансово-економічної діяльності підприємств, а також різноманітним методам оцінки присвячено ряд робіт вітчизняних і закордонних вчених-економістів, таких як: Любушин Н. [1,3], Баканов М. [2], Савицкая Г. [4], Шеремет А. [5] та інші. Але на сьогоднішній день недостатньо повно розроблено систему моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємств на основі інтегрального методу оцінки.

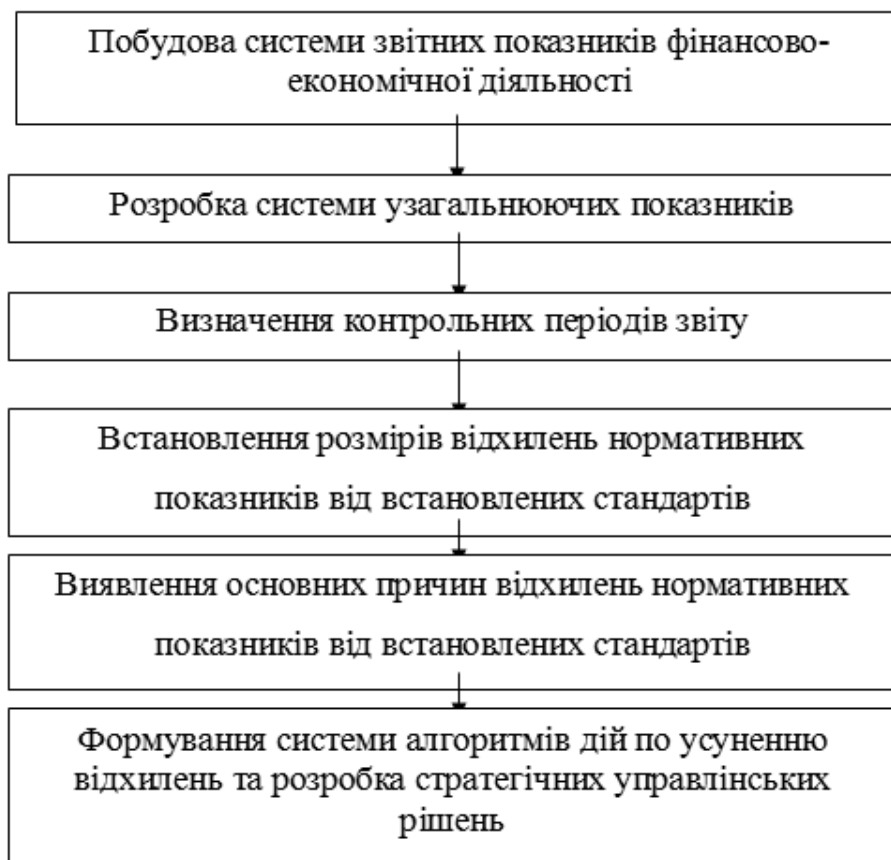
Метою дослідження є оптимізація моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування на основі інтегрального методу оцінки.

Систематичний моніторинг фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування необхідний тому, що дохідність будь-якого підприємства, розмір його прибутку багато в чому залежить від його фінансово-економічного стану. Система моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування має бути спрямована на забезпечення спостереження за систематичним надходженням й ефективним використанням фінансово-економічних ресурсів, дотриманням розрахункової і кредитної дисципліни, досягненням раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансовою стійкістю з метою ефективного функціонування підприємства. У ході моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу, їхня кількість та широта засто-

сування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку.

Створення на підприємстві системи фінансового моніторингу є невід'ємною частиною побудови усієї системи управління підприємством з метою забезпечення його ефективності. Моніторинг фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування являє собою метод оцінки ретроспективного і перспективного фінансового стану суб'єкта господарювання, на основі вивчення залежності і динаміки показників фінансової інформації. У системі моніторингу застосовуються різноманітні методи і методики діагностування фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування. Однак усі вони не позбавлені недоліків, тому що вирішують конкретну задачу. Вірогідність результатів діагностування можна підвищити лише при комплексному їхньому застосуванні. Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Побудова системи моніторингу контрольованих показників фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування охоплює такі основні етапи, які показано на рисунку 1.

Одним з найефективніших методів оцінки фінансово-економічної діяльності підприємств є використання інтегрального підходу до аналізу розрахункових показників. Для цього на кожному підприємстві керівництвом обирається низка найважливіших показників і розробляється формула їхнього взаємозв'язку. Результат розрахунку представляється у вигляді одного числа, яке порівнюється зі значеннями попередніх періодів, що дає змогу визначити тенденцію розвитку підприємств машинобудування. Показники фінансово-економічної діяльності підприємств на основі інтегрального методу оцінки характеризують стан і структуру активів підприємства та забезпеченість їх джерелами покриття. Цей підхід цікавий тим, що у процесі його здійснення кожний з показників розглядається у взаємозв'язку з іншими показниками. Крім того, для загальної оцінки фінансово-економічного стану за цим підходом використовують узагальнюючий показник зміни стійкості та гнучкості підприємства.

Рис. 1. Етапи побудови системи моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємств

Отже, при розрахунку даного показника використовуються дані двох послідовних років. Критерії оцінки цього показника такі:

- 1) якщо $F > 0$, то це свідчить про покращення фінансово-економічної діяльності підприємств;
- 2) якщо $F < 0$, то це свідчить про погіршення фінансово-економічної діяльності підприємств.

Таким чином, інтегральна оцінка фінансово-економічної діяльності підприємств дає можливість в узагальненому вигляді представити діяльність підприємства на ринку та визначити ефективність його діяльності. Більшість існуючих методики аналізу фінансового стану підприємства показують правдиві результати лише в тих конкретних умовах, для яких вони розроблені. У зв'язку з наявними відмінностями, показники вітчизняних підприємств, які уведені в модель, мають бути з іншими коефіцієнтами. Адже значення цих коефіцієнтів істотно впливає на результати розрахунків і правильність висновків про фінансовий стан підприємства.

Вибір сукупності коефіцієнтів для розрахунку інтегрального показника пояснюється наступною структурно-логічною схемою (рис. 2). Отримання комплексної оцінки – це поетапний перехід від оцінки одиничних показників до підсумкових оцінок вищого рівня і до отримання комплексної оцінки, що знаходиться на верхньому рівні ієрархії. Підсумкові (групові) оцінки характеризують певні сторони діяльності підприємства. Комплексна оцінка характеризує результати діяльності підприємства в цілому. Отже, розрахований інтегральний показник дозволяє керівникам підприємств швидко та зручно визначити стан фінансово-економічної діяльності на підприємстві, а також прогнозувати значення показників на наступний період і своєчасно вживати заходів для покращення результатів. Зазначені інтегральні коефіцієнти є оптимальним набором ключових показників і надають повне уявлення про ситуацію на підприємстві. Адже отримані негативні результати та позитивний прогноз не суперечать раніше дослідженим класичним показникам аналізу фінансового стану підприємств.

Рис. 2. Схема моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування на основі інтегрального методу оцінки

Реалізація системи моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування на основі інтегрального методу оцінки відбувається у процесі здійснення наступних заходів:

- 1) формування механізму оперативного використання фінансових результатів на основі управління усіма важливими фінансово-економічними показниками, особливо прибутком, доходами і витратами;
- 2) побудова раціональної системи розподілу і використання ресурсів, збалансування витрат

- підприємства і проведення оперативного контролю за витратами, ураховуючи місце їх виникнення, участь у процесі виробництва, рівень віднесення на собівартість продукції;
- 3) поліпшення платоспроможності, ліквідності і фінансової стійкості підприємства за допомогою ефективного управління грошовими потоками;
  - 4) підвищення точності, достовірності та своєчасності інформації, на основі чого збільшується якість прийнятих управлінських рішень;
  - 5) узгодження дії окремих підрозділів і відділів підприємства;
  - 6) виділення стратегічних цілей підприємства та шляхів їх досягнення.

Варто зазначити, що застосування прогнозування на підприємствах машинобудування в процесі моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування є доцільним, оскільки надасть змогу розмежувати різні види майбутніх доходів і витрат, оцінити потоки грошових коштів і в рамках цього проводити діяльність, коригуючи відхилення (рис. 3).

Рис. 3. Послідовність елементів прогнозування фінансово-економічних показників підприємств машинобудування

Отже, покращити інтегральний показник фінансово-економічної діяльності підприємств можливо нарощуванням власного капіталу та зменшенням поточних зобов'язань. А дослідження вищезазначених показників фінансового моніторингу дає змогу керівництву підприємств визначити фінансовий стан та на основі даних розрахунків розробити комплекс управлінських рішень, які дозволять в майбутньому підвищити інвестиційну привабливість даного підприємства, як для вітчизняних та і для іноземних інвесторів.

ВИСНОВКИ

Таким чином, для покращення фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування, потрібно на підприємствах машинобудування розробити систему моніторингу фінансово-економічної діяльності, яка буде включати в себе розрахунок та дослідження динаміки наступних груп показників оцінки фінансово-економічного стану: перша група – це показники ліквідності та платоспроможності. Найважливішими показниками, які необхідно буде розраховувати, є коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості та обсяг чистого оборотного капіталу. Друга група показників – це показники фінансової стійкості та стабільності підприємств. Вони характеризують здатність підприємства фінансувати свою діяльність за рахунок власних та надійних коштів. Наступною групою є група показників ділової активності підприємств. Аналіз ділової активності здійснюється

шляхом розрахунку таких коефіцієнтів: коефіцієнта оборотності активів, період обороту активів, період погашення кредиторської заборгованості. І останнім етапом розробки системи моніторингу на підприємствах машинобудування потрібно здійснити аналіз рентабельності підприємств.

Серед показників кожної групи необхідно вибрати ключові, найбільш чутливі до змін на підприємствах з огляду на динаміку їх змін та об'єднати їх в єдину систему постійного нагляду. Тобто з усієї сукупності можливих показників вибрати ті, які найбільш повно характеризуються теперішній етап розвитку підприємства. В цьому головна ідея інтегрального підходу – відібрати множину коефіцієнтів та спостерігати за динамікою їх змін. Обов'язковим є створення автоматизованої системи для здійснення моніторингу фінансово-економічної діяльності за наведеною вище сукупністю показників, скоригованою керівництвом відповідно до потреб. Дана система моніторингу має бути спрямована на забезпечення спостереження за систематичним надходженням й ефективним використанням фінансових ресурсів, дотриманням розрахункової і кредитної дисципліни, досягненням раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансовою стійкістю з метою ефективного функціонування підприємства. Використання в процесі фінансового моніторингу та фінансового планування комп'ютерної техніки та інформаційних технологій є однією з найважливіших умов їх якісного та ефективного проведення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Любушин Н.П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятий. учеб. пособие для ВУЗов. / Н.П. Любушин, В.Б. Лещева, В.Г. Дьякова. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 471 с.
2. Баканов М.И. Теория экономического анализа. Учебник. / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. — М.: Финансы и статистика, 1997. — 125 с.
3. Любушин Н.П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия / Н.П. Любушин, В.П. Лещева, В.Г. Дьякова — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. — 150 с.
4. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учебное пособие. — Минск: ООО «Новое знание», 2001. — 147 с.
5. Шеремет А.Д. Комплексный экономический анализ деятельности предприятия (вопросы методологии) / А.Д. Шеремет. — М.: Экономика, 1974. — 159 с.

УДК 658(005):502.131.1

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мушников О.О.

Пропоноване питання формування стратегії управління стійкістю інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств. Обґрунтовано етапи управління та необхідність першочергового виділення факторів впливу на стійкість інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств.

Ключові слова: *система управління, інновація, інвестиції, інноваційна активність, стійкість, розвиток, інноваційно-інвестиційний розвиток.*

Глобалізація є найсильнішим чинником впливу на інноваційну діяльність будь-якого підприємства. Для підприємства ефективне використання науково-технічних досягнень, їх трансформація в конкретні комерційні результати - одна з умов економічного зростання на тлі економічної глобалізації. В умовах глобалізації світової економіки конкурентоспроможність підприємств значною мірою визначається інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства, яке стає не тільки фактором